

بسمه تعالی
مجلس شورای اسلامی
دوره اول - سال سوم
۱۳۶۱ - ۱۳۶۲

شماره ترتیب چاپ ۱۰۲۵

۲۴۹

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

طرح راجع به " خدمت وظیفه عمومی " را به پیوست تقدیم و تقاضای تصویب آنرا داریم .

حسن روحانی - ناطق نوری - صباح زنگنه - محمود هنجنی - فضل الله محلاتی -
مهدی طیب - معصومی - خاتمی - فردوسی پور - لطیف صفری - رضوانی - محمود
دعائی - سید شکرالله زینلی - آل سید غفور - مهاجرانی - علی عجم - فاضل هرنندی -
خوشنویس .

طرح خدمت وظیفه عمومی

فصل اول - کلیات

ماده ۱- دفاع از تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی ایران و جان و ناموس و اموال
ملت و وظیفه دینی و ملی هر فرد ایرانی است و در اجرای این وظیفه کلیه اتباع ذکور دولت
جمهوری اسلامی ایران مکلف به انجام خدمت وظیفه عمومی برابرمقررات این قانون
میباشند و هیچ فرد مشمول خدمت وظیفه عمومی را جز در موارد مصرحه در این قانون
نمی توان از خدمت معاف کرد و کلیه قوانین و مصوبات مربوط به معافیت خدمت وظیفه
تاریخ تصویب این قانون ملغی است .

ماده ۲- هر فرد ذکور ایرانی از اول فروردین ماه سالیکه طی آنسال به سن ۱۹ سال
تمام میرسد مشمول خدمت وظیفه عمومی است .

تبصره ۱- سن مشمولان تابع مندرجات شناسنامه اولیه بوده و هرگونه تغییری که

بعدا بعمل آمده باشد از لحاظ وظیفه عمومی معتبر نخواهد بود مگر آنکه طبق شناسنامه ثانویه جزء مشمولان قرارگیرد ولی طبق شناسنامه اولیه مشمول نباشد.

تبصره ۲- ادارات وظیفه عمومی میتواند اشخاصی را که مایل باشند قبل از رسیدن به سن مشمولیت داوطلبانه خدمت دوره ضرورت خود را انجام دهند در صورتیکه از لحاظ جسمی و روانی قادر به انجام خدمت بوده و حداقل ۱۵ سال تمام داشته باشند به خدمت دوره ضرورت اعزام دارد.

ماده ۳- خدمت وظیفه عمومی ۳۰ سال است و مراحل آن برای مشمولان اعظم از مشمولان عادی و مشمولان فارغ التحصیل دیپلم و بالاتر بشرح زیر است.

الف - دوره ضرورت. دو سال :

ب - دوره احتیاط ۸ سال :

ج - دوره ذخیره اول ۱۰ سال :

د - دوره ذخیره دوم ۱۰ سال :

تبصره ۱- در مواقع ضرورت و بسبب همگانی ممکن است افراد مشمول این قانون تا سن شصت سالگی نیز احضار شوند.

تبصره ۲- تاریخ شروع و پایان خدمت در مراحل احتیاط و ذخیره از تاریخ پایان خدمت دوره ضرورت محاسبه میگردد و در هر حال تاریخ خاتمه آن از سن ۵۰ سالگی تجاوز نخواهد کرد.

ماده ۴- کلیه مشمولان سالم و بلا مانع به خدمت دوره ضرورت اعزام میشوند و پس از فراگرفتن آموزشهای نظامی لازم بقیه خدمت دوره ضرورت را در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران یا دانشگاهها و یا وزارتخانهها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و نهادهای قانونی و سایر مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و هلال احمر یا شهرداریها انجام خواهند داد. تعیین ترتیب تقدم برای استفاده از مشمولان مزبور در هر یک از سازمانهای مذکور طبق آئیننامه‌ای خواهد بود که توسط ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی تهیه و به تصویب شورای عالی دفاع نرسد بدیهی است که نیروهای مسلح نظامی و انتظامی کشور حق اولویت دارند.

تبصره - خدمت مشمولانی که در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی یا کمیته‌های انقلاب خدمت نموده‌ای می نمایند طبق قانون مصوب تاریخ ۱۴/۱۱/۵۹ و ۱۵/۱/۶۱ مجلس شورای اسلامی خواهد بود.

ماده ۵ - انجام آموزش در مورد مشمولین وظیفه عمومی مستلزم ارائه مجوز از اداره وظیفه عمومی مبنی بر رسیدگی بوضع مشمولیت آنان میباشد و فتوکپی مدرک ارائه شده از جمله منضمات ضروری پرونده متشکله میباشد.

الف - شرکت در آزمایشات زانذگی و اخذ گواهینامه.

ب - دریافت هرگونه وام و کمکهای کشاورزی و صنعتی و دامداری و مسکن از طریق وزارتخانهها و موسسات دولتی و نهادهای قانونی و وابسته به دولت.

ج - کاندیدا شدن جهت هرگونه انتخابات (شورای شهر، شورای ده، مجلس شورای اسلامی، انجمن شهروغیره).

د - تحویل اصل گواهینامه تا پایان نامه دوره های تحصیلی دیپلم و فوق دیپلم و لیسانس و بالاتر از وزارتخانه مربوطه.

ه - صدور پروانه کسب و اجازه اشتغال.

و - ثبت هرگونه نقل و انتقال اموال بطور مستقیم و غیر مستقیم در دفاتر اسناد رسمی.

ز - دریافت دفترچه بیمه درمانی و مستمری از سازمانهای دولتی و وابسته و نهادهای قانونی.

ح - استخدام، بهر صورت (اعم از روز مزد - پیمانی - خرید خدمت - رسمی)

در وزارتخانهها و موسسات دولتی و وابسته به دولت نهادهای قانونی و شرکتهای دولتی.

ماده ۶ - مشمولینی که کمتر از شش ماه در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران و کمیته های انقلاب اسلامی سابق خدمت داشته و به خدمت آنان خاتمه داده شده مدت مزبور جزء خدمت دوره ضرورت محسوب نخواهد شد و چنانچه پیش از شش ماه سابقه خدمت داشته باشند بقیه خدمت مقرر را در نیروئی که اداره وظیفه تعیین مینماید خدمت خواهند نمود و نیروی مربوطه نیز موظف به پذیرش آنان میباشد.

ماده ۷ - در زمان جنگ و بسیج همگانی در صورت لزوم کلیه افرادی که خدمت دوره

ضرورت را در سازمانها و موسسات دولتی و وابسته به دولت و نهادهای قانونی و شهرداریها

انجام دادند همچنین کسانی که بعلتی در زمان صلح از خدمت دوره ضرورت معاف گردیدند

بخدمت احضار خواهند شد.

ماده ۸ - کارگران و مستخدمین موسسات خصوصی همچنین کارگران موسسات دولتی

و نهادهای قانونی و سازمانهای وابسته به دولت که خدمت دوره ضرورت را انجام میدهند

پس از پایان خدمت دوره ضرورت مجددا بکار اولیه خود اشتغال خواهند یافت و کارفرما

مكلف است آنان را به‌كار اوليه خود بگمارد .
آئين‌نامه‌جرائى اين ماده توسط وزارتئين كشور وكارواوموز اجتماعى تهيمو به‌تصويب
هيات وزيران خواهد رسيد .

ماده ۹ - شمولانتي كه باطنى دوره دانشكده‌ها و آموزشگاههاي افسرى و درجه‌دارى در
كادر ثابت نيروهاي مسلح جمهورى اسلامى يا پاسپانتي در شهربانتي كل كشور استخدام
شوند مدت تحصيل آنها جزء خدمت دوره ضرورت محسوب خواهد شد و اگر مدت تحصيل
از دوسال كمتر باشد از دوره خدمت آنان به‌نسبت كسرى خدمت تا دوسال جزء خدمت
دوره ضرورت محسوب ميشود .

ماده ۱۰ - آنان عذمازمحصلين مراكز آموزشى كادر ثابت نيروهاي مسلح جمهورى
اسلامى كه قبل از نيل به درجه نظامى مستعفى يا اخراج شوند. دوسال خدمت دوره ضرورت
را بدون احتساب مدت خدمت قبلى انجام خواهند داد .

در صورتيكه حاصلين بعلت معافيت بزشكى يا عذم صلاحيتي كنهانتي از اعمال ازادى
آنان نباشد بركنار گردند. مدت تحصيل جزء خدمت دوره ضرورت آنان محسوب خواهد شد .
ماده ۱۱ - افسران و درجه‌داران كادر ثابت در صورتيكه بموجب مقررات مربوطه به
نيروهاي مسلح جمهورى اسلامى از خدمت اخراج شوند مدت تحصيل آنان قبل از نيل به
درجه افسرى و درجه‌دارى جزو خدمت دوره ضرورت محسوب نخواهد شد و اگر مدت خدمت
افسرى يا درجه‌دارى آنان از دوسال كمتر باشد بقيه خدمت دوره ضرورت را تا دوسال با
درجه افرادى وظيفه انجام خواهند داد .

ماده ۱۲ - كارمندان متخصص غير نظامى و افسارمندانتي كه با تعهد ده سال خدمت در
نيروهاي مسلح جمهورى اسلامى و ياهفت سال خدمت در نقاط بدآب هوا استخدام شوند
پس از انجام تعهد مربوط از خدمت دوره ضرورت معاف خواهند بود .

ماده ۱۳ - سربازان وظيفه‌اي كه حين انجام خدمت دوره ضرورت با داشتن حداقل
گواهي‌نامه دوره ابتدائى و با تعهد پنج سال خدمت پيمانتي براى خدمت در مشاغل فنى و
تخصصى موردنياز نيروهاي مسلح جمهورى اسلامى استخدام گردند تا دوسال از خدمت
آنان در صورت انجام تعهد بمنزله خدمت دوره ضرورت محسوب خواهد شد و در صورتيكه
قبل از خاتمه خدمت تعهد از خدمت نيروهاي مسلح جمهورى اسلامى مستعفى و يا اخراج گردند
چنانچه مشمول معافيتهاى قانونى نباشد حسب مورد تمام با بقيه خدمت دوره ضرورت را
برابر قانون انجام خواهند داد .

ماده ۱۲ - کلیه مشمولانی که وارد خدمت دوره ضرورت میشوند طبق آئین ناممهای ارتش جمهوری اسلامی نسبت به انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و مقام رهبری (فرماندهی کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران) سوگند وفاداری یاد خواهند کرد .

ماده ۱۵ - کسانی که قبل از اعزام به خدمت دوره ضرورت تحت تعقیب کیفری قرار گرفته و بموجب حکم قطعی دادگاه به حبس ده سال یا بیشتر محکوم شده باشند از خدمت دوره ضرورت معاف و اگر مدت محکومیت کمتر از دو سال باشد پس از پایان مدت بازداشت در صورت تایید صلاحیت اخلاقی از سوی رئیس زندان مربوطه به خدمت دوره ضرورت اعزام و در صورت عدم تایید از خدمت معاف ولی از مزایای بندهای (ب - ج - ز - ح) ماده ۵ این قانون به مدت ده سال محروم خواهند بود .

ماده ۱۶ - کسانی که به جرم ضدیت با انقلاب اسلامی ایران و یا وابستگی بیکسی از گروهکهای نحارب دارای محکومیت باشند اگر در پایان دوره محکومیت کمتر از ده سال صلاحیت سیاسی و اخلاقی آنان از طرف دادستانی تایید گردد به خدمت دوره ضرورت اعزام ولی اگر مدت محکومیت بیش از ده سال باشد از خدمت دوره ضرورت معاف خواهند بود و نیز در صورتیکه در پایان دوره محکومیت صلاحیت سیاسی و اخلاقی آنان مورد تایید دادستانی قرار نگیرد از خدمت دوره ضرورت معاف و از مزایای بندهای (ب - ج - د - ز - ح) ماده ۵ این قانون محروم خواهند بود .

ماده ۱۷ - کسانی که حین انجام خدمت دوره ضرورت تحت تعقیب کیفری قرار گیرند اعم از اینکه تاریخ ارتکاب قبل و یا بعد از اعزام به خدمت دوره ضرورت باشد اگر بیش از شش ماه از دوران خدمت ضرورت آنان باقی باشد پس از پایان دوره محکومیت حسب مورد طبق ماده ۱۵ و ۱۶ این قانون با آنان رفتار خواهد شد ولی اگر کمتر از شش ماه از دوران خدمت دوره ضرورت آنان باقی باشد و مدت محکومیت آنان بیش از دو سال باشد از بقیه خدمت دوره ضرورت معاف و از مزایای بندهای (ب - ج - ز - ح) ماده ۵ این قانون محروم خواهند بود ولی اگر مدت محکومیت کمتر از دو سال باشد پس از پایان دوره محکومیت بقیه خدمت دوره ضرورت را انجام خواهند داد .

فصل دوم - احضار

ماده ۱۸ - احضار مشمولین وظیفه عمومی برای انجام خدمت دوره ضرورت بنا به

پیشنهاد وزارت کشور و احضار تمام یا قسمتی از افسران و درجه داران و اعمرا و وظیفه (در هریک از مراحل احتیاط و ذخیره) و در مواقع ضرورت یا زمان جنگ و بسیج همگانی بنا به پیشنهاد شورای عالی دفاع و صدور فرمان فرماندهی کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران (مقام رهبری) طبق اصل ۱۱۰ قانون اساسی انجام نمیگیرد .

ماده ۱۹- در مواقع ضروری ممکن است بنا به مقتضیات طبق فرمان فرماندهی کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران (مقام رهبری) افسران و درجه داران و افراد وظیفه دوره ضرورت بیش از دوسال بخدمت ادامه و یا قبل از خاتمه دوسال از خدمت مرخص شوند که در صورت اول به میزان دو برابر خدمت اضافی از ادوار خدمت آنان در دوره های احتیاط و ذخیره کسر میشود .

ماده ۲۰- ترتیب احضار افسران و درجه داران و افراد وظیفه در مراحل احتیاط و ذخیره برای تجدید یا تکمیل آموزش نظامی طبق آئین نامه ای خواهد بود که به تصویب شورای عالی دفاع خواهد رسید .

ماده ۲۱- به وضع مشمولان خدمت وظیفه عمومی یکسال قبل از اعزام به خدمت دوره ضرورت یعنی در سالی که مشمولان در آن سال وارد سن ۱۹ سالگی میشوند رسیدگی خواهد شد .

ماده ۲۲- کسانی که به سن ۱۹ سالگی میرسند پس از انتشار فرمان احضار موظفند برای روشن نمودن وضع مشمولیتشان سازمان وظیفه عمومی محل تولد مراجعه خود را معرفی نمایند و در صورتیکه در خارج از محل تولد اقامت داشته باشند میتوانند به سازمان وظیفه عمومی محل اقامت خود مراجعه کنند .

مشمولان مقیم خارج از کشور باید به نمایندگی کنسولی یا سیاسی دولت جمهوری اسلامی ایران در کشور محل اقامت خود و در صورت نبودن آن به نزدیکترین نمایندگی کنسولی یا سیاسی دولت جمهوری اسلامی ایران مراجعه کنند .

ماده ۲۳- ولی یا قیم قانونی موظفند به محض آنکه افراد ذکور تحت تکفل آنان به سن ۱۶ سال تمام رسیدند اساسی و وضعیت اشتغال و آدرس دقیق آنها را حداکثر ظرف ۶ ماه به سازمان وظیفه عمومی محل اقامت افراد تحت تکفل کتبا "از طریق پست سفارشی اطلاع دهند . ولی یا قیم متخلف به مدت ۵ سال از بندهای (ب و " ج " و " ه " و " و " و " ز " ماده ۵ این قانون محروم خواهد شد .

ماده ۲۴- در موارد فوق العاده به موجب فرمان فرماندهی کل نیروهای مسلح (مقام رهبری) افراد ذکور که به سن مشمولیت نرسیده ولی ۱۶ سال تمام داشته باشند

بخدمت اخصار خواهند بود .

افرادیکه طبق مقررات این ماده به خدمت وظیفه عمومی احضار میشوند پس از انجام دوسال خدمت دوره ضرورت از لحاظ بقیه مراحل خدمت باید بگونه‌ای باشد که مجموع مدت خدمت وظیفه عمومی آنان از سن ۳۰ سال تجاوز نکند .

ماده ۲۵- کسانی که مدت تاریخهای تعیین شده برای رسیدگی یا اعزام به خدمت خود را معرفی نمایند سازمانهای وظیفه عمومی موظفند در شهرها و سبیله ماموران شهربانی و کمیته‌های انقلاب اسلامی و در نقاطی که شهربانی یا کمیته وجود ندارد وسیله ماموران ژاندارمری آنها را جلب نمایند . ولی یا قیّم قانونی آنها موظف به هرگونه همکاری با ماموران انتظامی میباشد .

کدخدایان و دهداران و شورای ده و انجمن محلی مکلفند در معرفی مشمولان وظیفه عمومی متولد یا مقیم محل اقدام کنند و نسبت به مشمولان متولد غیر مقیم در صورت اطلاع نشانی مشمول را در اختیار ماموران ژاندارمری بگذارند .

ماده ۲۶- اندازه ثبت احوال هر محل مکلف است صورت اسامی متولدین ذکور شهرستان یا بخشهای حوزه ماموریت خود را که در سال بعد باید بوضع مشمولیت آنان رسیدگی شود بطور تفکیک در ۴ نسخه تهیه و تا اول آذرماه هر سال به مراجعی که برای انجام وظیفه عمومی تعیین شده و یا خواهد شد تسلیم کند .

فصل سوم - رسیدگی

ماده ۲۷- حوزه‌های وظیفه عمومی تهران و مراجعی که در هر یک از مراکز شهرستانها و بخشها وظایف وظیفه عمومی محل را انجام میدهند امور وظیفه عمومی را که در این قانون پیش بینی گردیده است زیر نظر ژاندارمری کل کشور جمهوری اسلامی ایران انجام خواهند داد .

ماده ۲۸- نمایندگان کنونی دولت جمهوری اسلامی ایران در کشورهای خارج مسوول اجرای مقررات قانون وظیفه عمومی نسبت به مشمولان مقیم حوزه ماموریت خود میباشدند و موظف اند بوضع مشمولیت آنان رسیدگی کرده و نتیجه اقدامات را از طریق وزارت امور خارجه به اداره وظیفه عمومی اعلام دارند .

ماده ۲۹- ممولانی که برای ادامه تحصیل به خارج از کشور مسافرت میکنند پس از ترک تحصیل یا فراغ از تحصیل همچنین ممولانی که پس از اخطار بخدمت طبق آئین نامه اجرائی این قانون بطور موقت بخارج از کشور مسافرت میکنند در پایان مدت تعیین شده باید جهت رسیدگی بوضع ممولیتشان خود را بسازمانهای وظیفه عمومی داخل کشور معرفی کنند .

ماده ۳۰- بوضع ممولانی که ادعای تکفل نمایند در مراکز شهرستانها و بخشها وسیله هیاتی مرکب از اشخاص زیر رسیدگی میشود .

الف - بخشدار محل یا جانشین او .

ب - رئیس سازمان وظیفه عمومی محل یا معاون او .

ج - نماینده دادستان شهرستان و در صورت نبودن دادسرا و وجود دادگاه بخش ، نماینده دادگاه .

د - نماینده امام جمعه و در صورت نبودن امام جمعه در محل نماینده یک روحانی متعهد بمعرفی امام جمعه نزدیکترین محل .

ه - نماینده مسوول سیاسی - ایدئولوژیک زاندارمزی محل و در صورت نبودن این اندازه نماینده جهاد یا سپاه محل .

و - دونفر از نمایندگان انجمن شهرستان یا انجمن ده (یا شورای شهرستان و شورای ده) حسب مورد بمعرفی انجمن یا شوری در صورتیکه وجود داشته باشد .

ماده ۳۱- هیات رسیدگی در کنسولگریهای دولت جمهوری اسلامی ایران در کشورهای خارج برای رسیدگی بوضع ممولان مقیمی که مدعی کفالت هستند از اشخاص زیر تشکیل میشود .

الف - سرکنسول یا کنسول یا نماینده آنها .

ب - وابسته نظامی جمهوری اسلامی و چنانچه وابسته نظامی در محل وجود نداشته باشد یک نفر از اتباع ایران مقیم محل بانتخاب سفارت .

ج - روحانی محل یا بنایید دفتر تبلیغات اسلامی و چنانچه روحانی در محل نباشد یک نفر از اتباع ایران مقیم محل بانتخاب انجمن اسلامی دانشجویان که مورد تایید وزارت ارشاد اسلامی باشد و در صورت نبودن انجمن بانتخاب سفارت .

ماده ۳۲- در صورتیکه ممول یا افرادی از بستگان او کمدعی کفالت مشمول نسبت به خود هستند ادعا نمایند که حقی از آنان تضییع شده است همچنین هر یک از اعضای هیات رسیدگی

و یافرمانده رده سازمانی بالاتر و یار رئیس اداره وظیفه عمومی میتوانند با درودلیل موجه به رای صادره از هیات رسیدگی اعتراض نمایند و پرونده مشمول در هیات رسیدگی تجدیدنظر مطرح و رای هیات مزبور قطعی و غیرقابل اعتراض است .

اعتراض به رای شورای مانع اعزام مشمول به خدمت وظیفه نمیشد .

ماده ۳۳- هیات رسیدگی تجدیدنظر در سازمان وظیفه عمومی تهران و مراکز هنگ ها و گردان های مستقل ژاندارمری با شرکت اشخاص زیر تشکیل میشود .
الف - فرماندار یا معاون او .

ب - در سازمان وظیفه عمومی تهران رئیس سازمان یا جانشین او ، در هنگ ها و گردانهای مستقل ژاندارمری فرمانده هنگ یا گردان مستقل یا معاون آنها .

ج - امام جمعه محل یا نماینده او .

د - دادستان شهرستان یا یکی از ذادیاران .

ه - رئیس دایره سیاسی - ایدئولوژیک یا جانشین وی .

ز - دونفر به انتخاب انجمن شهرستان (یا شورای شهرستان) در صورت وجود .

ماده ۳۴- تصویب در مورد موضوع مواد ۳۰-۳۱ و ۳۳ به اکثریت مطلق آراء اعضاء مذکور در آن مواد میباشد .

ماده ۳۵- هر یک از اعضاء هیاتهای رسیدگی که نسبت به موضوعی در باره مشمولی در هیات رسیدگی رای داده باشد حق شرکت در هیات تجدیدنظر برای رسیدگی درباره همان موضوع برای آن مشمول را ندارد .

ماده ۳۶- در صورتیکه در حین انجام خدمت دوره ضرورت تغییری در وضع مشمول حاصل شود و مشمول یابیکی از کسان تحت تکفل او ادعای کفالت کند فرماندهان و رؤسای مربوطه مکلفند مراتب را به خوزه های وظیفه عمومی یا گروهانهای اعزام کننده مشارالیه اعلام دارند که در اسرع وقت وضع مشمول در هیات رسیدگی مطرح و تصمیم مقتضی اتخاذ شود .

ماده ۳۷- به ادعای کفالت مشمولی رسیدگی میشود که از زمان مشمول شدن وی حداکثر ۶ ماه بیشتر نگذشته باشد والا قابل رسیدگی نخواهد بود .

ماده ۳۸- هر یک از هیاتهای مذکور در مواد ۳۰-۳۱ و ۳۳ مکلفند از تاریخ ارجاع پرونده به آنها حداکثر ظرف ۶ ماه رای خود را صادر نمایند .

فصل چهارم - معافیتها

بخش اول - معافیت تحصیلی

ماده ۳۹ - دانش آموزان دانشسراهای مقدماتی و دانش آموزان چهار ساله آخر دوره متوسطه و هنرآموزان هنرستانها و آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای که ارزش تحصیلی دیپلم آنها از طرف مراجع صلاحیتدار معادل متوسطه کامل شناخته شد و دانش آموزان و دانشجویان علوم دینی (طلاب علوم دینی) که طبق برنامه مورد تایید شورای مدیریت حوزه علمیه کذب نظر مقام رهبری انجام وظیفه میکنند تحصیل نمایند و دانشجویان و هنرجویان دانشگاهها و موسسات آموزش عالی اگر در حین تحصیل بسن مشمولیت برسند تا زمانی که به تمحصیلات خود ادامه میدهند از اعزام بخدمت دوره ضرورت معاف خواهند بود بشرط آنکه سن دانش آموزان و هنرآموزان و دانش آموزان علوم دینی از ۲۴ سال تمام و سن دانشجویان و هنرجویان دانشگاهها و موسسات آموزش عالی و دانشجویان علوم دینی از ۲۸ سال تمام و در صورتیکه با رعایت مقررات این قانون جهت ادامه تحصیل به خارج از کشور عزیمت نمایند از ۲۹ سال تمام تجاوز نکند.

در مواردیکه دانش آموزان و دانشجویان بعللی که خارج از اختیار آنان باشد قادر به اتمام تحصیل در سنین مذکور نباشند طبق آئین نامه اجرائی این بخش از قانون ممکن است حداکثر تا دو سال بر سنین مزبور اضافه شود.

تبصره - به فارغ التحصیلان دانشگاهها و موسسات آموزش عالی که ادامه تحصیل آنها در خارج از کشور از سوی وزارت علوم و آموزش عالی ضروری تشخیص داده شود اعم از آنکه از طرف سازمانها و موسسات دولتی و نهادهای قانونی به خارج اعزام شوند یا از طرف خود بشرط سپرده تعهد مراجعت بکشور معافیت تحصیلی و اجازه خروج داد نمیشود. شرایط و ضوابط اجرای این تبصره طبق آئین نامه ای خواهد بود که از طرف وزارت علوم و آموزش عالی و ادارات وظیفه عمومی پیشنهاد و به تصویب هیات وزیران برسد.

ماده ۴۰ - صدور کارت معافیت تحصیلی دانش آموزان و هنرجویان و دانشجویان موکول بگواهی اشتغال به تحصیل آنان از طرف مقامات مسوول بوده و مدت اعتبار آن یک سال تمام است.

ماده ۴۱ - دانش آموزان و هنرجویان و دانشجویان مشمول به محض ترک تحصیل یا

فراغ از تحصیل یارسیدن به سن مندرج در ماده ۳۹ این قانون باید برای انجام خدمت دوره ضرورت خود را معرفی کنند .

مقامات مسوول مکلفند صورت اسامی این قبیل مشمولان را با ذکر مشخصات کامل و نشانی ورشته تحصیلی بطور انفرادی وبدون تاخیر سازمان وظیفه عمومی محل ارسال دارند .

تبصره ۱- مشمولانیکه با داشتن معافیت تحصیلی در خارج از کشور تحصیل میکنند به محض ترک تحصیل یا فراغ از تحصیل موظفند حداکثر ظرف یکسال از تاریخ فراغ از تحصیل یا ترک تحصیل خود را به سازمان وظیفه عمومی مربوط در داخل کشور معرفی کنند .

تبصره ۲- مقامات مسوول حسب مورد موظفند ارزش تحصیلی این قبیل مشمولان را از تاریخ تسلیم مدارک حداکثر ظرف دو ماه تعیین و بآنان تسلیم و مراتب را به اداره وظیفه عمومی اعلام کنند .

ماده ۴۲- مشمولان دیپلمه که با داشتن برگ آماده خدمت یا برگ معافیت موقت از خدمت دوره ضرورت در مسابقه ورودی یکی از دانشگاهها یا مؤسسات آموزش عالی داخل کشور قبول شده و قبل از انقضاء مدت اعتبار برگ آماده خدمت یا برگ معافیت مزبور مشغول تحصیل شوند تا زمانیکه به تحصیل اشتغال دارند میتوانند از معافیت تحصیلی استفاده نمایند مشروط بر اینکه دارای تعیبت نباشند - این معافیت فقط برای یکبار داد خواهد شد .

ماده ۴۳- فارغ التحصیلان دیپلمه در صورتیکه از نظر مقررات این قانون و بنا به گواهی وزارت علوم و آموزش عالی حائز شروط اشتغال به تحصیل در خارج از کشور باشند و ادامه تحصیل آنان از سوی وزارت علوم و آموزش عالی ضروری تشخیص داده شود میتوانند با استفاده از مقررات معافیت تحصیلی برای ادامه تحصیل به خارج از کشور مسافرت کنند .

ماده ۴۴- دانش آموزانی که قبل از سن مشمولیت بخواهند در خارج از کشور ادامه تحصیل دهند در صورتیکه ضرورت آن به تایید وزارت آموزش و پرورش برسد میتوانند از معافیت تحصیلی برای ادامه تحصیل در خارج از کشور استفاده نمایند .

ماده ۴۵- آئین نامه اجرائی مواد این بخش از طرف وزارتخانه های کشور ، دفاع ، آموزش و پرورش و علوم و آموزش عالی و اداره وظیفه عمومی تهیه و به موقع اجراء گذاشته خواهد شد .

بخش دوم - معافیت پزشکی

ماده ۴۶- مشمولان خدمت وظیفه عمومی از نظروضع، مزاجی و استعداد جسمی و روانی به سه دسته بشرح زیر تقسیم میشوند .

- ۱- کسانی که از نظر جسمی و روانی سالم و قادر به انجام خدمت هستند .
- ۲- کسانی که بعلت ابتلا به بیماری موقتاً قادر به انجام خدمت، دوره ضرورت نیستند .
- ۳- مشمولانیکه بعلت ابتلا به بیماری جسمی و یا روانی بطور دائم قادر به انجام خدمت دوره ضرورت نیستند .

تبصره ۱- نحوه طبقه بندی مشمولان و طرز معاینه و ضوابط معافیت پزشکی آنها بمنوجب آئین نامه معاینه پزشکی مشمولان خدمت وظیفه عمومی خواهد بود که وسیله بهداری ارتش تهیه و بتصویب وزارتخانه های کشور، دفاع، و سپاه پاسداران انقلاب خواهد رسید .

تبصره ۲- هرگاه مشمولانی بعلم جسمی قادر به انجام خدمت دوره ضرورت در تیروهای مسلح جمهوری اسلامی نباشند ولی بادر نظر گرفتن تخصص آنان بتوانند از عهده انجام خدمت در دیگر سازمانها و نهادهای مندرج در ماده ۴۰ این قانون برآیند برای خدمت در سازمانها و نهادهای مذکور اعزام خواهند شد. این قبیل مشمولان آن قسمت از برنامه آموزش عملی نظامی را که با تشخیص کمیسیون پزشکی مراکز آموزشی و فرهنگی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی با سلاست آنان منافات داشته باشد انجام خواهند داد .

ماده ۴۷- به مشمولانی که بعلت ابتلا به بیماری موقتاً قادر به انجام خدمت دوره ضرورت نباشند برای مدتیکه شورای پزشکی تعیین مینماید و در هر حال متجاوز از یکسال نخواهد بود معافیت موقت پزشکی داده خواهد شد. و در سال دوم در صورت ادامه بیماری بهمان نحو اقدام و چنانچه در سال سوم نیز قادر به انجام خدمت نباشند بطور دائم از خدمت دوره ضرورت معاف خواهند شد .

تبصره ۱- مشمولان پزشک فقط در صورتی معاف دائم از خدمت دوره ضرورت شناخته میشوند که قادر به اشتغال به حرفه طبابت نباشند. آن تعداد از مشمولین خدمت دوره ضرورت پزشک که از سلامتی کامل برخوردار نیستند. لیکن قادر به طبابت میباشد بخدمت دوره ضرورت اعزام میگرددند. و بر این نظر شورا های پزشکی از خدمت سنگین معاف خواهند شد .

تبصره ۲- در زمان جنگ یا بسیج همگانی میتوان افرادی را که در زمان صلح بعلم

پزشکی یا تکفل از خدمت دوره معاف شده اند نیز بخدمت احضار کرد .
ماده ۴۸- معاینه مشمولان وسیله دونفرپزشک از نیروهای مسلح انجام میشود و در صورت نبودن پزشکان نیروهای مسلح از پزشکان غیرنظامی که صلاحیت آنان وسیله بهداشتی محل و فرماندار یا بخشدار محل تایید شده باشد استفاده خواهد شد .
تبصره - اظهار نظر در مورد معافیت پزشکی مشمولان باید توسط سه نفر پزشک که مورد تایید اداره سیاسی - ایدئولوژیک و فرمانده نیروی زمینی باشند انجام شود و رای اکثریت این پزشکان معتبر است .

ماده ۴۹- در صورتیکه مشمولان در حین خدمت دوره ضرورت مبتلا به نقص عضو یا بیماریهایی شوند که مدت معالجه آنها بیش از سه ماه بطول انجامد و طبق نظر شورای پزشکی بیمارستانهای نیروهای مسلح جمهوری اسلامی که مورد تایید دایره سیاسی - ایدئولوژیک نراجا هستند قادر به انجام خدمت نباشند از انجام بقیه خدمت دوره ضرورت معاف خواهند بود .

بخش سوم - معافیت کفالت

ماده ۵۰- مشمولان زیر حسب مورد از انجام خدمت دوره ضرورت معاف می باشند مگر اینکه داوطلب انجام خدمت باشند .

الف - یگانه فرزند ذکور پدر یا مادر متجاوز از شصت سال .

ب - یگانه مراقب و نگهدارنده پدر و مادر یا خواهر یا برادر یا جد و جده پدری یا مادری ناتوان که طبق نظر شورای پزشکی مورد تایید فرماندار یا بخشدار محل احتیاج به مواظبت مستمر داشته باشند .

ج - از دویاسه برادر واجد شرایط اعزام بخدمت یکی از آنان تا خاتمه خدمت دیگری بخدمت دوره ضرورت یا احتیاط اعزام نخواهد شد . تعیین ترتیب تقدم باخانواده مشمولین و در صورت عدم حصول توافق بقید قرعه انجام خواهد شد .

تبصره - مشمولانی که برای انجام خدمت وظیفه عمومی احضار میشوند در صورتی که در تاریخهای معینه بدون عذر موجه خود را معرفی نکنند علاوه بر اینکه تحت تعقیب کیفری قرار می گیرند از معافیت موضوع این ماده نیز محروم میشوند .

ماده ۵۱- مشمولانیکه ادعای کفالت میکنند میتوانند مدارک لازم را تا دو ماه پیش از سال احضار بسازمان وظیفه عمومی محل سکونت خود تسلیم کنند .

تحقیقات لازم نسبت به ادعای کفالت این قبیل مشمولان و همچنین تصدیق صحت مندرجات استشهاد و مدارک آنها در مورد عائله تحت تکفل بمرتیب با افراد کمیته‌های انقلاب پاسپاه پاسداران و بسیج و سپاه و یا شهربانی و یازدانداری خواهد بود.

فصل پنجم - آموزش نظامی مشمولان و درجات و حقوق و مزایای آنان

ماده ۵۲ - کلیه مشمولان دارای دیپلم کامل دبیرستان و بالاتر طبق برنامه و مدت آموزش که از طرف وزارت دفاع و سپاه و سایر سازمانهای مذکور در ماده ۴ تنظیم میگردد، دوره آموزش مقدماتی نظامی را طی خواهند کرد.

ماده ۵۳ - مشمولان دیپلمه و فوق دیپلم پس از طی دوره آموزش مقدماتی نظامی و موفقیت در آزمایشهای مربوط در صورتیکه از لحاظ جسمی - روانی - اخلاقی و سیاسی شایستگی داشته باشند برای طی دوره آموزشی درجه‌داران و وظیفه‌اعزام و پس از موفقیت در طی دوره مزبور بر حسب معدل آزمایشهای نهائی و احتیاجات نیروهای مسلح جمهوری اسلامی و سایر سازمانهای مذکور در ماده ۴ به یکی از درجات گروه‌بانی و وظیفه‌مفتخر خواهند شد.

تبصره - در صورتیکه مشمولان مذکور در این ماده در آزمایشهای مربوط مردود شوند و یا طبق نظر شورای مرکز آموزش فاقد صلاحیت تشخیص داده شوند بقیه خدمت دوره ضرورت را با درجه افرادی انجام وظیفه خواهند کرد.

ماده ۵۴ - مشمولان لیسانسیه و بالاتر پس از طی دوره آموزشی مقدماتی نظامی و موفقیت در آزمایشهای آن در صورتیکه از لحاظ جسمی - روانی - اخلاقی و سیاسی شایستگی داشته باشند پس از طی دوره آموزش افسری و وظیفه اعزام و پس از طی دوره مزبور و موفقیت در آزمایشهای آن دارندگان دانشنامه دکترا بدرجه ستوان یکمسی و سایرین بدرجه ستوان دومی وظیفه مفتخر خواهند شد.

تبصره ۱ - در صورتیکه مشمولان موضوع این ماده در آزمایشهای دوره مقدماتی نظامی مردود شوند و یا طبق نظر شورای مرکز آموزش از لحاظ جسمی - روانی و اخلاقی صلاحیت طی دوره افسری را نداشته باشند برای طی دوره درجه‌داری اعزام و طبق مقررات ماده ۵۳ این قانون با آنان رفتار خواهد شد.

تبصره ۲ - در صورتیکه مشمولان موضوع این ماده در آزمایشهای دوره آموزشی افسری

وظیفه مردود گردند یا از لحاظ جسمی - روانی و اخلاقی فاقد صلاحیت نیل به مقام افسری بر حسب تشخیص شورای مرکز آموزش مربوط باشند بقیه خدمت دوره ضرورت را در یکی از درجات استواری وظیفه انجام خواهند داد .

تبصره ۳- در صورتیکه مشمولان موضوع این ماده در هر یک از مراحل آموزشی بسه علل سیاسی فاقد صلاحیت نیل به مقام افسری تشخیص داده شوند بقیه خدمت دوره ضرورت را مانند افراد وظیفه انجام خواهند داد .

ماده ۵۵ - میزان حقوق و مزایای ماهانه افسران - درجه داران - دانشجویان و دانش آموزان و افراد وظیفه شرح زیر خواهد بود .

الف - حقوق و مزایای ماهانه افسران و درجه داران وظیفه معادل نصف حقوق و مزایای ماهانه افسران و درجه داران کادر ثابت جز آنچه که بموجب قوانین فقط با افسران و درجه داران کادر ثابت تعلق میگیرد .

ب - حقوق ماهانه دانشجویان وظیفه که دوره آموزش افسری را طی مینمایند معادل نصف حقوق ماهانه دانشجویان آموزشگاه افسری جزء .

ج - حقوق ماهانه دانش آموزان و دانشجویان در مدت آموزش مقدماتی نظامی و حقوق ماهانه دانش آموزان آموزشگاه درجه داری وظیفه در مدت آموزش تخصصی معادل نصف حقوق ماهانه آموزشگاه درجه داری کادر ثابت .

د - حقوق ماهانه افراد وظیفه بمیزانیکه هر سال در بودجه وزارت دفاع پیش بینی میشود .

ماده ۵۶ - افسران و درجه داران وظیفه در صورت اعزام به مأموریت یا انتقال یا خدمت در مناطق بد آب و هوا مشمول مقررات فوق العاده و مزایای مربوط به افسران و درجه داران کادر ثابت خواهند بود و در صورتیکه دریگانها و قسمتهائی که پرسنل کادر ثابت آنها از مزایای قانونی خاص استفاده میکنند مشغول خدمت شوند در شرایط مشابه از مزایای مزبور استفاده خواهند کرد .

فصل ششم - احضار در مراحل احتیاط و ذخیره

ماده ۵۷ - شورای عالی دفاع میتواند یک یا چند طبقه از افسران و درجه داران و افراد وظیفه که خدمت دوره ضرورت را انجام داده اند و در دوره های احتیاط و ذخیره خدمت

وظیفه عمومی هستند برای تجدید یا تکمیل آموزش نظامی فراخوانده یا پیشنهاد بسیج به خدمت به مقام زهبری (طبق اصل ۱۱۰ قانون اساسی) بنماید. نحوه احضار و مهلت معرفی فراخوانندگان همچنین کسانی که بعلل ناشی از وضع جسمانی یا اجتماعی یا حساسیت مشاغل آنان ممکن است از فراخوانده شدن برای تجدید یا تکمیل آموزش نظامی معاف شوند و نیز نحوه پیشنهاد بسیج به مقام زهبری و اخذ فرمان از آن مقام و احراز آن در آئین نامه اجرایی این قانون که توسط وزارت دفاع تهیه و به تصویب شورای عالی دفاع خواهد رسید، تعیین خواهد شد.

ماده ۵۸ - هزینه رفت و آمد افسران و درجه داران و افراد وظیفه‌ای که برای تجدید یا تکمیل آموزش نظامی یا بسیج فراخوانده میشوند بعهده وزارت دفاع می‌باشد.

ماده ۵۹ - فراخوانندگان برای تجدید یا تکمیل آموزش در صورتیکه کارمند، یکی از وزارتخانه‌ها و موسسات دولتی یا وابسته به دولت یا بخش خصوصی باشند با حفظ شغل مربوط حقوق و مزایای خود را از همان وزارتخانه یا موسسه یا بخش خصوصی دریافت خواهند داشت در غیر این صورت در مدت آموزش حقوقی معادل حقوق افسران و درجه داران و افراد هم درجه کادر ثابت از بودجه وزارت دفاع به آنان پرداخت میشود.

ماده ۶۰ - فراخوانندگان برای بسیج در مدت بسیج حقوقی معادل حقوق افسران و درجه داران و افراد هم درجه کادر ثابت از بودجه وزارت دفاع دریافت خواهند داشت.

فصل هفتم - غیبت مشمولان وظیفه عمومی و جرائم و مجازات‌ها

بخش اول - غیبت مشمولان خدمت وظیفه عمومی

ماده ۱ - مشمولان خدمت وظیفه عمومی (برای هر یک از دوره‌های ضرورت - احتیاط و ذخیره) که برای رسیدگی یا اعزام در زمان صلح احضار شده و در مهلت یا موعد مقرر که از طرف اداره وظیفه عمومی اعلام میشود خود را معرفی نکنند همچنین مشمولان تکمیل معافیتهای موقت دریافت داشته و پس از انقضای مدت اعتبار ظرف یکماه برای تجدید رسیدگی خود را معرفی نکنند غایب شناخته شده و از کلیه مزایای بندهای ماده ۵ این قانون بمدت ده سال محروم خواهند شد.

ماده ۲ - مشمولان خدمت وظیفه عمومی (برای هر یک از دوره‌های ضرورت - احتیاط و ذخیره) که برای رسیدگی یا اعزام در زمان جنگ احضار شده و در مهلت یا موعد مقرر که از

طرف اندازه وظیفه عمومی اعلام میشود خود را معرفی نکنند از برخی از حقوق اجتماعی
شرح زیر محروم خواهند شد .

الف - کلیه حقوقی که در بندهای ماده ۵۵ این قانون ذکر شده است .
ب - امتیاز آب ، برق ، تلفن و گاز و در صورتیکه قبلا از این امتیازات برخوردار شده
باشند این امتیازات با گزارش اندازه وظیفه عمومی به ادارات و سازمانهای مربوطه لغو
خواهد شد .

ج - مسافرت به خارج از کشور جز برای حج واجب و یا معامله ضروری .
د - معرفی آنها بعنوان " فراریان از جهاد " توسط رسانه های گروهی .
ماده ۶۳ - مشمولانی که از اول مهر ماه سال یک هزار و سیصد و پنجاه و ششم تا تصویب
این قانون به خدمت وظیفه عمومی (برای هر یک از دوره های - ضرورت ، احتیاط و ذخیره)
احضار شده اند و خود را معرفی ننموده اند و یا بعد از معرفی در زمان اعزام غایب بوده اند
به محرومیت از بندهای الف ، ب و ج ماده ۶۲ این قانون برای مدت ده سال محکوم
خواهند شد .

تبصره - مشمولان غایب داخل کشور چنانچه تا ۶ ماه و آنهاییکه در خارج از کشور
میباشند چنانچه تا یکسال از تاریخ تصویب این قانون برای رسیدگی بوضع مشمولیتشان به
سازمانهای وظیفه عمومی مراجعه نمایند و انجام وظیفه کنند زمان محرومیت های مقرر در
مواد ۶۱ و ۶۲ به حسب مورد به نصف تقلیل می یابد .

بخش دوم - جرائم و مجازات ها

ماده ۶۴ - کسانی که با تقلب موجبات معافیت خود یا دیگران را از خدمت وظیفه عمومی
فراهم سازند به محرومیت های مقرر در مواد ۶۱ - ۶۲ حسب مورد توسط دادگاه صالحه محکوم
میشوند هرگاه بموجب قوانین جاری اعمال ارتکابی آنها عناوین خاص دیگری داشته که
مستلزم کیفر خاصی باشد در این صورت بمآن کیفر نیز محکوم میشوند .

تبصره - مراد از تقلب مذکور در این ماده عبارت است از ارتکاب اعمالی که موجبات
معافیت مشمول را من غیر حق فراهم یا وسائل آنرا تسهیل کند از قبیل جعل شناسنامه
استفاده از شناسنامه دیگران - اعمال نفوذ - دادن شهادت کذب گواهی برخلاف واقع -
مکتوم داشتن حقیقت فریب دادن مشمول و نظایر آنها .

ماده ۶۵ - اشخاصی که به منظور اجرای مقررات این قانون وظایف خاصی به عهده آنان محول شده اعم از مشمولان و کارمندان آدازه وظیفه عمومی و ژاندارمری و شهربانی و سپاه پاسداران و کمیته‌های انقلاب و سایر ماموران وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و نمایندگان شوراها و انجمنها و کدخدایان چنانچه با سوء نیت موجبات معافیت یا اعزام مشمولی را به خدمت وظیفه عمومی من غیر حق فراهم سازند، به کسر نصف حقوق از عهه الهی یکسال برای بار اول و انقضال دائم از خدمت برای بار دوم در دادگاه صالحه محکوم خواهند شد.

ماده ۶۶ - استخدام مشمولان بطور کلی در وزارتخانه‌ها و مؤسسات وابسته به دولت و در کارخانه‌ها و کارگاهها و مؤسسات خصوصی بدون داشتن معافیت دائم ممنوع است.

ماده ۶۷ - استخدام کننده یا استخدام کنندگان مشمولین غایب در وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته بدولت برای بار اول به کسر نصف حقوق از عهه الهی یکسال و به انقضال دائم از خدمت توسط دادگاه صالحه محکوم خواهند شد.

ماده ۶۸ - اشخاصی که در کارخانه‌ها و کارگاهها و مؤسسات خصوصی مشمولین غایب راتحت هر عنوان بکارگمارند محل کار آنان وسیله دادگاههای رسیدگی کننده به تخلفات آموزشی برای مرتبهاول بمدت ۶ ماه و در صورت تکرار پروانه کسب آنان برای همیشه لغو خواهد شد.

تبصره ۱ - اشتغال بکار مشمولان بابرگی معافیت موقت یا دفترچه آماده به خدمت فقط در مدت اعتبار آنها بلامانع است.

تبصره ۲ - استخدام مشمولان غیر غایب در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی با رعایت مقررات این قانون از محدودیت مقرر در مواد فوق مستثنی است.

ماده ۹۰ - کلیه افرادی که از اول مهرماه سال یک هزار و سیصد و پنجاه و نه تا پایان جنگ تحمیلی در خدمت وظیفه عمومی بودند یا خواهند بود از لحاظ استخدام در وزارتخانه‌ها و مؤسسات وابسته بر سایر افرادی که در شرایط مشابه هستند حق تقدم دارند.

ماده ۹۱ - کلیه قوانین مغایر با این قانون از تاریخ تصویب این قانون ملغی است. ن.ع.

اداره قوانین شورای نگهبان

شماره برگه ۱